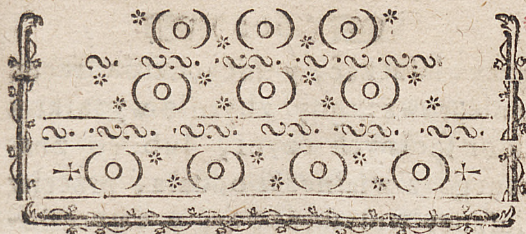

MONITOR

Na Rok Pańſki 1778.

Nro LXXVII.

Dnia 26. Września.

Reſzta poprzedzaiącego Monitora.

OSobliwie zaś żona ciężko grzeſzy, gdy ſię mężowi w rzeczy nie małey wagi, bądź do obyczaiow dobrych, bądź do dobra familij, y rządu domowego należącey, upornie zprzeciwia, y być mu poſłuſzną niechce, w tym bowiem wſzyſtkim poddaną ieſt mężowi: gdy rząd iemu właſny (iak czynią niektore rządzichy) ſobie przyſwaia, cudzą bowiem władzę nie należycie ſobie przy-

przywłaſzczać, y niegodziwa rzecz y nieprawa: gdy zbytnie wydatki z dobr ſpolnych czyni, lub co znacznego z własności oddala, przeciw słuſzney woli mężowey, y zwyczaiowi prawnemu niewiaſt podobnego ſtanu: gdy ſtarania około domu zaniedbywa: gdy męża ubogiego nie żywi: żona bowiem bogata, męża ubogiego żywić, y wſzelkie iego trefunkowe przygody znoſić powinna, podług opiſu prawa cywilnego, (i) gdyż to po niey wyciąga ſzczegulnieyſza miłość małżeńſka, ktora mu ſię od niey z obowiązku należy.

Co wſzyſtko krotſzym dla lepſzey pamięci powtarzaiąc zbiorem: powinni mężowie żonom ſwoim *naprzod* miłość, y ſpolne z ſobą aż do śmierci pożycie, tudzież w przygodach lub w chorobie, chętną y uprzeymą usługę. *powtore*, Poſzanowanie y uczciwość małżeńſką, bo żona nie w poddańſtwo niewolnicze ieſt mu oddana, ale w przyiaźń y towarzyſtwo

(i) *l.* 22. *ff.* Soluto matrimonio. . .

dożywotnie. *potrzecie*, Wiary małżeńſkiey dochowanie: ani z małych y wątpliwych dowodow, lub z płonnych powieści, o czyſtości małżeńſkiey podeyrzenia ſobie roienie. *poczwarte*, Pożywienie małżonce, y według ieyſtanu, uczciwe potrzeb opatrzenie.

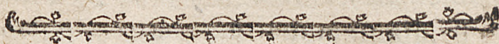
Zony zaś powinny ſwoim małżonkom: kochać ich, ſzanować, wiary małżeńſkiey dotrzymywać, á w tym co ſię długiem małżeńſkim zowie, nie zdradzać ſię, ani bydź ſobie uporczywie ſprzecznemi, gdyż „ żona (iako „ mowi Apoſtoł) właſnego ciała ſwe„ go w mocy nie ma, ale mąż: także „ też y mąż właſnego ciała ſwego w „ mocy nie ma, ale żona. (k) Inaczey mąż za żonę, żona za męża przeniewierzenia, Bogu odpowiadać będą, gdyby ztąd co urość miało. Na koniec goſpodarſtwa w domu pilnować, y mężowi do ſztuki chleba

(k) Mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed vir. Similiter autem vir ſui corporis poteſtatem non habet, ſed mulier. *I. Corint.* c. 7. v. 4.

mieyże

według zdolności swoiey pomagać.

Oboie zaś, iak mąż tak żona, szczególne mieć maią na to baczenie: aby dla miłości y wiary małżeńskiey, miłość y wiara Bogu należąca, u nich nie szwankowała; także, aby iako ludzie prawowierni, z boiaźnią Bożą y uczciwością, obyczaynie małżeństwa zażywali, nie zaś iako bydlęta bezwstydne y bezrozumne.

IV. *Do czego Wyżsi y Niżsi w ogolności, obowiązani są względem siebie zobopolnie?*

Naprzod, Przełożeni tak Duchowni, iako też Swieccy powinni starać się o dobro poddanych, y złego nie dopuszczać podług władzy, ktorą maią, y urzędu, ktory sprawuią. Rządzcą cię postanowiono? (mowi Eklezyastyk) mieyże o nich staranie. (a) A zaś Apostoł *Paweł* » Jeżli kto o swoich sta- » rania nie ma, tedy gorszy iest od

(a) Rectorem te posuerunt? curam illorum habe. *Eccli:* 32.

„ niewiernego." (b) Gdyż wszelka władza publiczna y urząd, iest dla dobra poddanych; y Przełożeni względem swego urzędu, mieysce Oycowskie zastępuią.

Powtore, iako synowie ku Rodzicom, tak w proporcyi poddani ku wszelkim Przełozonym, powinni mieć miłość, poszanowanie, y posłuszeństwo, według każdego z nich władzy, zwierzchności, y urzędu. Bo (iako uczy Katechizm Rzymski) „ oprocz „ tych, z ktorycheśmy się narodzili, „ wielu ieszcze iest, ktorych iako Ro„ dzicow czcić powinniśmy, á to lub „ z władzy, lub z dostoieństwa, lub „ znakomitego iakiego urzędu przy„ czyny. " (c) Ta nauka iest Pisma S. ta Oycow SS. „ Bądźcie posłuszne„ mi (mowi Xiąże Apostołow) wszel„ kiemu ludzkiemu stworzeniu dla

(b) Si quis suorum curam non habet . . . est infideli deterior. 1. *Timoth.* 5.

(c) Præter eos, qui nos genuerunt, multi præterea sunt, quos in parentum loco colere debemus, vel potestatis, vel dignitatis, vel præstantis alicujus muneris & officij nomine. *Catech: Rom: de 4. præcepto.*

„ Boga: bądź Krolowi, iako naywyż-
„ szemu, bądź Przełożonym, iako od
„ niego posłanym... (d) gdyż iest
„ taka wola Boska. (e) Wszystkich
„ czcijcie... Krola w uczciwości
„ mieycie. (f) A Doktor narodow
w liście do *Rzymian* „ Wszelka du-
„ sza niech będzie zwierzchnościom
„ waszym poddana &c. Oddawayciez
„ tedy każdemu, coście powinni: ko-
„ mu podatek, temu podatek: komu
„ cło, temu cło: komu boiaźń, temu
„ boiaźń: komu cześć, temu cześć.
(g) Tenże w liście do *Zydow* „ Bądź-
„ cie posłuszni Przełożonym waszym,
„ y bądźcie im poddani. (h) Czcij,
„ szanuy Kapłany, (i) woła na wszyst-

(d) Subjecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive Regi quasi præcellenti, sive ducibus tanquam ab eo missis. *S. Petri*, 2. *v*. 13.

(e) Quia sic est voluntas Dei. *v*. 15.

(f) Omnes honorate... Regem honorificate *v*. 17.

(g) Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit &c. Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem: *Rom*: 13. *v*. 1. & 7.

(h) Obedite Præpositus vestris, & subjacete eis. &c. *Hebr*: 13. *v*. 17.

(i) Honorifica Sacerdotes. *Eccli*: 7. *v*. 33.

kich, á naybardziey na bezwzględnych na ten ſtan doſtoyny, Eklezyaſtyk Pańſki.

Ztąd ciężko grzeſzą ſtanu niżſzego ludzie, ieżeli wyżſzym, to ieſt Przełożonym, w rzeczy ile wielkiey wagi do urzędu ich należącey, nie ſą, lub niechcą bydź poſłuſznemi: ieźli im czci uymuią, ſławie ich uwłoczą, niemi pogardzaią, lub ich niedoſtatki, ułomności, przed innemi rozgłaſzaią, aby ich przez to w nienawiść y w pogardę wprawili: ieżeli im to, co względem urzędu ich dawać powinni, nie daią, iako to dzieſięciny, meſzne, maldry, czynſze Duchownym: pobory Panuiącym &c.

Przełożywſzy Wyżſzych y Niżſzych wzaiemne względem ſiebie obowiązki w ogolności: podamy krotko powinności tychże zobopolne w ſzczegulności, podług niektorych ſtanow, á to przez Pytania y Odpowiedzi. A naprzod:

Pyt: 1. *Co powinni Paſterze ſwoim Owieczkom?*

Odp: 1. Mieſzkać przy Parafij. 2. Nauczać. 3. Sakramenta SS. adminiſtrować: modlić ſię

w Mſzą S. za nich ofiarować przynaymniey w Niedzielę. 4. Upominać y karać ſłowy, kiedy Boga obrażaią. 5. W potrzebach tak duſznych, iako y doczeſnych, ile można ratować.

P. 2. *Cośmy też powinni Paſterzom, Prałatom, Kaplanom, y wſzelkiey zwierzchnosci Duchowney?*

O. Okrom miłości, y poſzanowania (gdyż oni godność na ſobie Boſką piaſtuią: grzechy naſze, mocą od Boga nadaną, odpuſzczaią: świętości czci godne ciała Pańſkiego na Ołtarzu ſprawuią. co nie rownie więkſza, niżli bydź Krolem albo Ceſarzem, iako mowi S. *Ignacy* Męczennik, Biſkup *Antyocheńſki* " iż Kapłaństwo ieſt zbiorem y wierzchołkiem tych wſzyſtkich godności, ktorymi ſię ludzie zaſzczycaią. (k) powinniśmy im poſłuſzeństwo w rzeczach do zbawienia należących, oni bowiem ſą Wodzowie duſz naſzych, z ktorych ſobie powierzonych, ściſły Bogu rachunek zdawać będą. Ztąd mawiał S. *Franciſzek Seraficki*: że gdybym potkał w drodze Kapłana razem y Anioła, tedybym pierwey uczcił Kapłana, y ręce iego ucałował, dla wyſokiey iego doſtoyności, á potym Anioła. (l)

(k) *Sacerdotium, ſumma eſt omnium honorum, qui in hominibus conſiſtunt* S. Ign: *epiſt:* ad Smyrnen.

(l) *Pædagog: Chriſt:* P. 1. c. 6. §. 4.

Reſzta w naſtępuiącym Monitorze.

